

Innst. 97 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Dokument 8:122 S (2015–2016)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torstein Tvedt Solberg, Snorre Serigstad Valen, Tore Hagebakken, Torgeir Knag Fylkesnes og Odd Omland om en ny norsk romstrategi

Til Stortinget

Sammendrag

Forslagsstillerne foreslår at det utarbeides en norsk romstrategi. Strategien må sikre at offentlige myndigheter, industrien og akademia trekker sammen for å løfte kunnskap, teknologiutvikling og økonomisk vekst for romvirksomheten i Norge. Bransjen opererer i et marked som er sterkt politisk styrt og avhengig av offentlig politikk, og det er derfor ekstra viktig at offentlige og private aktører arbeider mot samme mål, i og utenfor Norge. Forslagsstillerne mener at et bredt og målrettet samarbeid – gjennom en norsk romstrategi – kan ta norsk romindustri fra en nisjeindustri til en bred høyteknologisk industri som kan skape mange nye arbeidsplasser i en tid der omstilling til nye næringer er viktig.

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

«I

Stortinget ber regjeringen utarbeide en norsk romstrategi med følgende fire strategiske hovedområder:

1. Klima og miljø
2. Teknologioverføring
3. Samfunnssikkerhet
4. Forskning og utdanning

II

Stortinget ber regjeringen:

1. Oppdatere og fornye virkemidlene fra Meld. St. 32 (2012–2013) Mellom himmel og jord: Norsk romvirksomhet for næring og nytte.
2. Etablere et «Space leadership council» direkte under næringsministeren – rådgivende organ for utvikling av norsk romvirksomhet med senior medlemmer fra industrien/akademia.
3. Vurdere opprettelsen av et nytt nasjonalt romprogram.
4. Arbeide frem en ny og bedre organisering av Norsk Romsenter, med et mandat som er ambisiøst, målrettet og næringsorientert, og gjør senteret til spydspissen for å gjennomføre strategien.
5. Vurdere å opprette et nytt romteknologiprogram i samarbeid med Innovasjon Norge, for utvikling av ny teknologi og teknologioverføring.
6. Samordne og styrke utdanning og forskning innenfor feltet.
7. Utvikle Norge til å bli den ledende romnasjonen i Arktis.
8. Utarbeide en langsiktig strategi for samarbeidet med ESA, med mål om å styrke nasjonal retur fra ESA sine programmer.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Ingrid Heggø, Odd Omland og Knut Storberget, fra Høyre, Frank Bakke-Jensen, Ingunn Foss, Gunnar Gundersen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad, Oskar J. Grimstad og Morten Ørsal Johansen, fra

Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, fra Senterpartiet, lederen Geir Pollestad, fra Venstre, Pål Farstad, og fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, viser til representantforslaget og støtter forslaget om en ny norsk romstrategi. Komiteen viser således til at et samlet storting vedtok i Innst. 8 S (2015–2016) at «Stortinget ber regjeringen om å starte arbeidet med å utarbeide en bred forankret nasjonal romstrategi.»

Komiteen registrerer at regjeringen informerer i Prop. 1 S (2016–2017) om at dette arbeidet er startet.

Komiteen deler regjeringens syn om at romvirksomhet er et tema som har stor og økende betydning for Norge. Komiteen registrerer at Norge er storforbruker av romrelaterte tjenester til formål som navigasjon, sjøledning, kommunikasjon og havovervåkning. Norge har en rekke internasjonalt konkurransedyktige bedrifter som leverer varer og tjenester til European Space Agency (ESA). ESA er på mange måter norsk romindustri «hjemmemarked». Flere av de norske bedriftene har, gjennom sine leveranser til ESA, etablert markedsandeler i det internasjonale frie og åpne markedet.

Komiteen registrerer at EU nå legger frem sin romstrategi, og at ESA også skal fornye sin strategi. Komiteen ser det som formålstjenlig at Norges kommende romstrategi blir utarbeidet slik at den kan ses i sammenheng med ESAs strategi.

Komiteen mener flere av representantenes forslag er interessante, og ønsker å legge til at en strategi bør omtale romindustriens behov for tiltak som kan synliggjøre vekst. Norsk Romsenters evne til å veilede norsk industri blir således viktig.

Komiteen registrerer at regjeringen i Prop. 1 S (2016–2017) varsler reduksjon i deltakelse i ESAs frivillige programmer fra 2018. Komiteen hadde sett det som hensiktsmessig at ny norsk romstrategi kom i forkant av et slikt forslag.

Komiteen ønsker å satse på norsk romvirksomhet. Romindustrien er viktig for Norge og en næring med stort vekstpotensial. Satellitter overvåker og sørger for kommunikasjon i våre store land- og havarealer, og næringen bidrar med viktige høyteknologiske arbeidsplasser og FoU som kan benyttes også i andre næringer.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til regjeringens forslag til statsbudsjett, hvor bidraget til ESAs frivillige programmer reduseres med 75 pst. fra 2018 og følgemidler reduseres med 40 pst. i 2017. Flertallet vil fremheve at ESA er å anse som norsk romindustriens hjemmemarked, og at denne reduksjonen vil få direkte negativ effekt på norsk

romindustri. På næringskomiteens budsjett høring ble det fremhevet at et kutt på 70 pst. til de frivillige programmene vil gi et tilsvarende kutt i kontrakter. Flertallet finner det nødvendig å påpeke at normal prosedyre er først å legge strategier og deretter endre budsjetter. Flertallet finner det derfor uforståelig at regjeringen legger opp til en slik endring gjennom et budsjett og ikke i forbindelse med en varslet romstrategi. Flertallet vil også fremheve viktigheten av en forutsigbar næringspolitikk. Næringslivet skal foreta investeringer med lange tidshorisonter, og dette gjelder spesielt i kunnskaps- og teknologitunge sektorer som romindustrien, og da kreves forutsigbare rammebetingelser.

Flertallet peker på at en opprettholdelse av dagens innbetalinger inntil en ny romstrategi er behandlet vil gi forutsigbarhet og føre til at man unngår nedbygging av norsk romindustri. Dette kan gjøres ved å sette totalrammen for nye frivillige programmer i ESA på ministermøtet i desember 2016 til 150 mill. euro, som i dag, og at innbetalingene per år ikke skal overstige 41 mill. euro for alle de frivillige programmene. Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen på ESAs minister-rådsmøte 1. desember 2016 om å opprettholde Norges innbetalinger til ESAs frivillige programmer på dagens nivå inntil ny romstrategi er behandlet.»

Flertallet mener tiden er moden for å utarbeide en ny norsk romstrategi. Strategien må sikre at offentlige myndigheter, industri og akademia trekker sammen for å løfte kunnskap, teknologiutvikling og økonomisk vekst for romvirksomheten i Norge. Bransjen opererer i et marked som er sterkt politisk styrt og avhengig av offentlig politikk, og det er derfor ekstra viktig at offentlige og private aktører arbeider mot samme mål, i og utenfor Norge. Flertallet mener at et bredt og målrettet samarbeid – gjennom en norsk romstrategi – kan ta norsk romindustri fra en nisjeindustri til en bred høyteknologisk industri som kan skape mange nye arbeidsplasser i en tid der omstilling til nye næringer er viktig.

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en norsk romstrategi med følgende fire strategiske hovedområder:

1. Klima og miljø
2. Teknologioverføring
3. Samfunnsikkerhet
4. Forskning og utdanning

Stortinget ber regjeringen:

1. Oppdatere og fornye virkemidlene fra Meld. St. 32 (2012–2013) Mellom himmel og jord: Norsk romvirksomhet for næring og nytte.
2. Etablere et «Space leadership council» direkte under næringsministeren – rådgivende organ for utvikling av norsk romvirksomhet med senior medlemmer fra industrien/akademia.
3. Vurdere opprettelsen av et nytt nasjonalt romprogram.
4. Arbeide frem en ny og bedre organisering av Norsk Romsenter, med et mandat som er ambisiøst, målrettet og næringsorientert, og gjør senteret til spydspissen for å gjennomføre strategien.
5. Vurdere å opprette et nytt romteknologiprogram i samarbeid med Innovasjon Norge, for utvikling av ny teknologi og teknologioverføring.
6. Samordne og styrke utdanning og forskning innenfor feltet.
7. Utvikle Norge til å bli den ledende romnasjonen i Arktis.
8. Utarbeide en langsiktig strategi for samarbeidet med ESA, med mål om å styrke nasjonal retur fra ESA sine programmer.»

Komiteen viser for øvrig til svarbrev fra næringsministeren av 26. oktober 2016 (vedlagt).

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I, II og III fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen på ESAs ministerrådsmøte 1. desember 2016 om å opprettholde Norges

innbetalinger til ESAs frivillige programmer på dagens nivå inntil ny romstrategi er behandlet.

II

Stortinget ber regjeringen utarbeide en norsk romstrategi med følgende fire strategiske hovedområder:

1. Klima og miljø
2. Teknologioverføring
3. Samfunnsikkerhet
4. Forskning og utdanning

III

Stortinget ber regjeringen:

1. Oppdatere og fornye virkemidlene fra Meld. St. 32 (2012–2013) Mellom himmel og jord: Norsk romvirksomhet for næring og nytte.
2. Etablere et «Space leadership council» direkte under næringsministeren – et rådgivende organ for utvikling av norsk romvirksomhet med seniormedlemmer fra industrien/akademia.
3. Vurdere opprettelsen av et nytt nasjonalt romprogram.
4. Arbeide frem en ny og bedre organisering av Norsk Romsenter, med et mandat som er ambisiøst, målrettet og næringsorientert, og gjøre senteret til spydspissen for å gjennomføre strategien.
5. Vurdere å opprette et nytt romteknologiprogram i samarbeid med Innovasjon Norge, for utvikling av ny teknologi og teknologioverføring.
6. Samordne og styrke utdanning og forskning innenfor feltet.
7. Utvikle Norge til å bli den ledende romnasjonen i Arktis.
8. Utarbeide en langsiktig strategi for samarbeidet med ESA, med mål om å styrke nasjonal retur fra ESAs programmer.

IV

Dokument 8:122 S (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torstein Tvedt Solberg, Snorre Serigstad Valen, Tore Hagebakken, Torgeir Knag Fylkesnes og Odd Omland om en ny norsk romstrategi – vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 24. november 2016

Geir Pollestad

leder

Ove Trellevik

ordfører

VEDLEGG

Brev fra Nærings- og fiskeridepartementet v/ statsråd Monica Mæland til næringskomiteen, datert 26. oktober 2016

Dokument 8:122 S (2015-2016) – om en ny norsk romstrategi

Jeg viser til brev fra Næringskomiteen av 6. oktober 2016 om Dokument 8:122 S (2015–2016) *Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torstein Tvedt Solberg, Snorre Serigstad Valen, Tore Hagebakken, Torgeir Knag Fylkesnes og Odd Omland om en ny norsk romstrategi*. I forslaget ber representantene regjeringen om å utarbeide en norsk romstrategi, med utgangspunkt i enkelte hovedprioriteringer og forslag til konkrete tiltak.

Romvirksomhet er uten tvil et tema som har stor, og økende, betydning for Norge. Norges geografi, topografi og næringsstruktur gjør oss til en storforbruker av romrelaterte tjenester, til formål som navigasjon, sjøredning, kommunikasjon og havovervåking. I tillegg har Norge en rekke internasjonalt konkurransedyktige bedrifter innen enkelte nisjer av romrelatert næringsliv.

Som representantene påpeker er global romvirksomhet i kraftig utvikling. Dette skyldes både nye brukerbehov, nye teknologiske muligheter og fremvekst av nye aktører som utvikler og skyter opp satellitter. Det er viktig at norske myndigheter, brukere og næringsliv evner å følge med på denne utviklingen. Forrige gang det ble gjennomført en større strategisk gjennomgang av norsk romvirksomhet var i forbindelse med utarbeidelsen av Meld. St. 32 (2012–2013) Mellom himmel og jord: Norsk romvirksomhet for næring og nytte. Den raske utviklingen innen sektoren gjør det etter regjeringens vurdering hensiktsmessig med en ny gjennomgang. Regjeringen informerte på bakgrunn av dette i Prop. 1 S (2016–2017) om at Nærings- og fiskeridepartementet arbeider med utarbeidelse av en romstrategi. Dette arbeidet foregår fortsatt.

Forslagene representantene fremmer i Dokument 8:122 S (2015–2016) gjenspeiler i stor grad den brede enigheten om mål og prioriteringer for norsk romvirksomhet, som fremkommer blant annet i omtalen av sektoren i Prop. 1 S (2016-2017). Flere av representantenes forslag er interessante, og de vil bli vurdert i det videre arbeidet med romstrategien.